

Fra
Foreldrenettverk mot mobbing v/ styret.
Styreleder Ann Kristin Liland
Styremedlem Karianne Nergård Smitt
Styremedlem Elin Magga
Varamedlem Synnøve Abrahamsen
Varamedlem Siw Anita Bomstad

Til
Kunnskapsdepartementet

Dato 14.06.16

Høringsvar fra Foreldrenettverk Mot Mobbing

Viser til Høringsnotat Forslag til endringer i opplæringsloven og friskoleloven (nytt kapittel om skolemiljø) 20. april 2016

Foreldrenettverk mot mobbing er et nettverk for foreldre eller andre i nær relasjon til barn som har opplevd mobbing, og det er også medlemmer som selv har opplevd mobbing. Nettverket har over 500 medlemmer fra hele landet, og et valgt styre. Styret har utarbeidet denne høringsuttalelsen på bakgrunn av innspill fra medlemmene, og nettverkets strategiplan. Foreldrenettverket representerer personer som har erfaring med dagens system på godt og vondt, mennesker som har erfaring fra systemene slik den er per i dag. Foreldrenettverket når ut til veldig mange mennesker som trenger et talerør, nettopp i form av å være en lavterskel arena på et felt som er sterkt begrenset av tabu og skam. Nettopp derfor vil denne høringsuttalelsen være en av de viktigste høringsuttalelsene. Dette er stemmen til veldig mange mennesker som ikke løfter sin røst på offentlige arenaer.

Foreldrenettverk mot mobbing legger merke til at det er mange forslag til endringer, og det er positivt at det skal gjøres endringer. Foreldrenettverk mot mobbing ser imidlertid svært alvorlig på at man i lovforslaget legger opp til en grunnleggende endring når det gjelder elevens subjektive opplevelse. Per i dag er barnets subjektive opplevelse som skal ligge til grunn når det skal vurderes om det skal gjøres tiltak, og om tiltak i læringsmiljø har vært tilstrekkelig. I forslagene opprettholdes elevens subjektive opplevelse som grunnlag i vurderingen om eleven har blitt krenket. Det foreslås en betydelig endring når man skal vurdere om tiltakene har vært tilstrekkelig, hvor det foreslås at det skal være den ansattes objektive vurdering som skal ligge til grunn. Det vil si at om eleven fortsatt opplever at læringsmiljøet ikke fremmer helse, trivsel og læring etter at tiltak er gjennomført vil det ikke være elevens opplevelse som vektlegges, men den ansattes eller skolens vurdering.

Dette er svært alvorlig for de elevene det gjelder og vi i FMM er svært kritiske til denne endringen.

Denne endringen vil ha innvirkning på hver eneste av de øvrige forslagene, og gjøre at flere av de foreslåtte lovendringene blir hensiktsløse for de elevene som opplever mobbing. Det har ingen hensikt å drøfte hverken håndhevingmyndighet, klageinstans, erstatningsordninger, lærermobbing, fri rettshjelp etc. når det som ligger til grunn er den voksnes vurdering av elevens situasjon.

Foreldrenettverk Mot Mobbing stiller spørsmål ved om de foreslåtte endringene vil være i tråd med barnekonvensjonen og menneskerettighetene. Vi stiller spørsmål ved om det er tilstrekkelig utredet og om det er behov for en konsekvensutredning? Vi stiller spørsmål ved hvor definisjonsretten skal være, og hvem som kan definere et menneskes virkelighet.

FMM har en rekke forslag til endringer som i realiteten vil føre til en bedring for elvenes rettsikkerhet i saker hvor elever opplever mobbing, vold og krenkelser på skolen:

- ✓ HMS system med øvelser, hvor nulltoleranse i realiteten sikres.
- ✓ Implementering av menneskerettigheter og barnekonvensjon, i form av videreutvikling av innholdet i RUNDSCRIV 2-2010
- ✓ Videreføring av enkeltvedtak for å sikre elevens rettsikkerhet, og opplæring til rektorer om å fatte hensiktsmessige enkeltvedtak med tiltak som virker.
- ✓ Uavhengig klageinstans
- ✓ Nasjonalt senter som kan gi reell hjelp.
- ✓ Ordninger som gjør det mulig å fjerne rektorer og lærere som ikke stopper mobbing. Lovfestet nulltoleranse mot ansatt som konstituerer mobbing.
- ✓ Varslingsvern for elever og foreldre som sier ifra om mobbing.
- ✓ Gjengjeldelsesvern, at foreldre som sier ifra om mobbing ikke blir møtt med en melding til barnevern for at skolen ønsker å flytte fokus.
- ✓ Foreldelsesfristen må oppheves.
- ✓ Bevisbyrden må være omvendt slik den er i Sverige. Fordi dette handler om barn som er prisgitt de voksne rundt seg. Barn bør ha bedre rettsikkerhet enn voksne, noe som ikke er tilfelle i dag. Det er ingen grunn til at norske barn skal ha betydelig dårligere rettsikkerhet enn svenske barn.
- ✓ Fri rettshjelp: Djupedals-rapporten avdekker at barns rettsikkerhet i skolen ikke blir bedre før vi får på plass fri rettshjelp i disse sakene. Først da kan vi snakke om likhet for loven og en reell mulighet til å ta kampen mot overmakten for å få stanset overgrep og urett som begås mot barn i skolen.
- ✓ Styrke «Snakk om mobbing».

Det vi her har trukket fram vet vi er hensiktsmessig og virkningsfullt, og mye av det er også dokumentert både av forskere og Djupedalsutvalget. Det framstår likevel som hensiktsløst og usikkert med det grunnlaget man legger opp til i lovforslagene. Lovforslagene kan få store konsekvenser for barn som faktisk må oppholde seg på skolen, på grunn av opplæringsplikten. De barna det gjelder vil være prisgitt voksne og den voksnes erfaringsgrunnlag, bakgrunn, meninger og holdninger, syn på barn og menneskesyn. Barna vil være prisgitt at andres vurdering skal samsvare med deres opplevde virkelighet. FMM mener sentrale områder må konsekvensutredes før man vedtar lovendring.

Vi i FMM kan ikke se at forslagene som her er lagt fram vil være hensiktsmessig. Vi i FMM utfordrer dere som beslutningstakere til å sikre implementering av menneskerettighetene og barnekonvensjonen i lovverket, og vi mener det gjøres ved implementering av innholdet i Rundskriv 2-2010. Dette for å bedre barns rettsikkerhet i skolen noe både Barneombudet og Djupedals-rapporten har avdekket.

Nasjonalt senter:

FMM mener det bør etableres et nasjonalt senter med hjelpetelefon for foreldre og barn. Oppfølging av personer som har blitt utsatt for mobbing bør styrkes, men det bør skilles ut fra opplæringsloven og kunnskapsdepartementet. Dette er fagfelt som må videreutvikles og det må skje kompetanseheving. Vi mener at oppfølging av de mobbeutsattes helse ikke bør fremgå i opplæringslovens §9, men ivaretas på andre felt: Oppfølging av de som blir utsatt for mobbing bør sortere under helsedepartementet i tillegg til kunnskapsdepartementet da mobbing er et betydelig helseproblem i dette landet. Da kan vi få på plass en hjelpetelefon med mennesker med solid faglig kompetanse innenfor mobbing, senskader og jus. Her kan foreldre og barn få hjelp i alle stadier av

mobbesaker, når mobbing meldes, når senskader kommer for dagen og når det er snakk om å anmelde for brudd på opplæringsloven og i erstatningssaker. På sikt vil det være behov for et rehabiliteringssenter for mennesker som sliter med senskader etter mobbing. Her har vi bare sett toppen av isfjellet så langt.

Kommentarer til høringsnotatet

Vi vil i det følgende kommentere forslagene i høringsnotatet:
Sitatene fra høringsnotatet er i tekstbokser.

Kap 3. Retten til et trygt og godt skolemiljø, 3.4. s. 9

FMM's kommentar:

Vi kan ikke se at dette er en ny bestemmelse. Det har man etter loven allerede og de fire mobbedommene understreker denne retten. Det samme gjør de fem mobbebøtene. Dette er ikke noe nytt tiltak.

Problemet er implementeringen av loven i kommunene og ikke loven her. Det må komme klare føringer fra de sentrale myndigheter til kommunene. Kommunene klarer ikke dette selv og hovedårsaken til dette er at de mangler kompetanse, det gjelder både politikere, kommuneledelse, skoleledelse og de ansatte i skolen. Det ligger ingenting i lærerutdanningen om dette, heller ikke rektorutdanningen, politikeropplæringen eller i utdannelsen til de som jobber i kommuneadministrasjonen. Andre grunner til at det er vanskelig å implementere lovverket er manglende vilje til å gjøre det, det koster tid og penger og sist men ikke minst dette er det ubehagelig å ta tak i. Det største problemet i mobbesaker er feige voksne som ikke griper inn, her ligger også løsningen på problemet. Føringene for hvordan kommunene skal implementere lovverket må komme ovenfra og budskapet må være klart og tydelig. Nå forsøker kommunene å gjøre dette selv med ulik kompetanse og vekslende hell. Dette blir altfor tilfeldig og gir ikke likhet for loven og det gir oss A og B skoler og det er svært ulik praksis mellom kommunene.

Kap 4. Skolens aktivitetsplikt for å sikre et trygt og godt psykososialt skolemiljø

4.1 Bakgrunnen for forslaget side 10

I opplæringsloven §9a-3 er det fastsatt hva skolen skal gjøre for å sikre elever et godt psykososialt skolemiljø. Denne bestemmelsen har ikke fungert godt nok.

FMM's kommentar:

Vi etterlyser dokumentasjon på hvorfor dette ikke har fungert. Vi mener at grunnen til at dette ikke har fungert har vært at loven og rundskriv 2-2010 ikke har blitt implementert i tilstrekkelig grad. Dette skriver også Djupedalsutvalget om. Vi mener det er fullt mulig å skive hensiktsmessige enkeltvedtak om hva man skal gjøre når mobbing oppstår, og det kan dokumenteres med målbare mål, hvordan forebygge, avdekke og stoppe mobbing. Dette trenger heller ikke ta veldig lang tid.

Det blir en for lett løsning å fjerne ordningen bare fordi det ikke har blitt gjennomført etter loven tidligere.

4.3.5 Plikt til å undersøke, side 17

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev av andre grunner ikke har det trygt og godt

Selv om det er lagt til grunn en relativt vid forståelse av krenkelsesbegrepet, kan det etter departementets vurdering være tilfeller der det ikke har skjedd en krenkelse, men hvor skolen likevel bør reagere. Det kan for eksempel være når en elev sliter med å finne sin plass i det sosiale miljøet, uten at det er snakk om utestengning eller andre krenkelser fra medelevene. Det samme gjelder når eleven ikke har det trygt og godt på skolen på grunn av mobbing eller krenkelser som har skjedd utenfor skolen. Denne problemstillingen er særlig aktuell ved digitale krenkelser som ofte kan skje utenom skoletiden og utenfor skolens område. En annen aktuell problemstilling er at eleven kjenner seg utrygg fordi han eller hun tidligere har blitt utsatt for mobbing eller krenkelser.

Etter departementets vurdering bør ikke skolens aktivitetsplikt være begrenset til bare å sikre eleven et vern mot krenkelser. Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at elever får oppfylt sin rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Skolene må derfor ha en klar plikt til å reagere i alle tilfeller der de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Departementet foreslår derfor at plikten til å undersøke også skal utløses ved mistanke om eller kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Dette vil omfatte mer enn vernet mot konkrete krenkelser. Det vil gjelde selv om bakgrunnen for at eleven ikke har det trygt og godt på skolen skyldes hendelser som har skjedd utenfor skolen eller tilbake i tid. Det avgjørende er om en eller flere hendelser påvirker elevens skolemiljø og relasjonen mellom elevene på en slik måte at eleven ikke har det trygt og godt på skolen.

FMM's kommentarer:

Vi stiller oss svært kritisk til dette avsnittet. Vi mener at dette avsnittet legger grunnlaget for alle lovforlagene i denne høringen, og derfor bør vurderes særdeles nøye. Dette innebærer en betydelig endring og vi stiller spørsmål ved om dette er utredet nok. Vi stiller spørsmål ved om det som foreslås her vil være i tråd med grunnleggende menneskerettigheter og barnekonvensjonen. Vi stiller spørsmål ved i hvilken grad elevens rett til å vurdere og definere sin egen opplevelse blir ivaretatt. Vi stiller spørsmål ved at man skal omdefinere loven fra å handle om mobbing, som er overgrep, til å handle om at **en forutsetninger** hos eleven. Vi mener dette ivaretas av elevens eksisterende rett til tilpasset opplæring etter opplæringslovens §2. Vi krever at dette utredes nøyere, og forutsetter at skolemiljø sees i sammenheng med både tilpasset opplæring og opplæringslovens §5. Vi aksepterer ikke denne vinklingen mot forutsetninger hos barnet som blir utsatt for mobbing. FMM påpeker at det er et stort problem i mobbesaker blant vår medlemsmasse at foreldrene opplever at skolen vil snu fokus bort fra læringsmiljø og over på forutsetninger hos eleven. FMM mener det forutsetningen hos elevene er tilstrekkelig ivaretatt andre steder.

FMM mener konsekvensene av en sån type endring ikke er tilstrekkelig utredet. FMM mener dette er i strid med tilgjengelig forskningsbasert kunnskap om mobbing, læringsmiljø.

FMM kan ikke akseptere at det i mobbelovgivningen skal åpnes for å årsaksforklare problemene i læringsmiljøet ved å se på forhold og forutsetninger i enkelteleven.

Eksempler fra side 17:

«...når en elev sliter med å finne sin plass i det sosiale miljøet, uten at det er snakk om utestenging eller andre krenkelser fra medelever»

FMM's kommentar:

Hvem kan definere om denne eleven er utestengt? I hvilken grad er denne elevens rettigheter etter barnekonvensjonen ivaretatt? I hvilken grad er denne elevens rett til medvirkning ivaretatt? Vi viser til barneombudets innspill til Djupedalsutvalget. De har beskrevet hvordan elever som opplever mobbing slutter å si ifra om krenkelser og mobbing. Det betyr ikke at mobbingen ikke eksisterer, men det betyr at eleven ikke har tillit til den voksne, de orker ikke kjempe.

Sitat fra Djupedalsutvalgets innspill side 5:

Det er et problem at skolene ikke ser ut til å forstå barns forsvarsmekanismer, de ser ikke at barn som slutter å snakke om det ikke har det bedre, men ofte har gitt opp. Istedenfor å ta ansvar velger skolen å tro at foreldrene overdriver med begrunnelse at barna ikke vil snakke om dette på skolen.

(kilde: <http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2014/01/Djupedalutvalget-Barneombudets-innspill.pdf>)

Eksempler fra side 17:

«Det samme gjelder når eleven ikke har det trygt og godt på skolen på grunn av mobbing eller krenkelser som har skjedd utenfor skolen»

«En annen aktuell problemstilling er at eleven kjenner seg utrygg fordi han eller hun tidligere har blitt utsatt for mobbing eller krenkelser.»

FMM's kommentar:

FMM mener at disse forhold er ivaretatt i dagens lovverk, læreplanverk, læringsplakaten og rundskriv. Det er forhold som er ivaretatt under det som kalles tilpasset opplæring opplæringslovens §2, opplæringslovens §5 og i læringsplakaten, som er forskriftene til loven. FMM viser til stortingsmelding 18, Meld. St. 18 (2010–2011) Melding til Stortinget Læring og fellesskap *Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov.* (Kilde: <https://www.regjeringen.no/contentassets/baeeee60df7c4637a72fec2a18273d8b/no/pdfs/stm201020110018000dddpdfs.pdf>)

FMM mener at man heller bør utrede hvorfor man ikke lykkes med implementering i norsk skole, før man går til det skritt å endre loven så drastisk. Vi mener mobbing og krenkelser er overgrep og den som blir utsatt for dette skal beskyttes og hjelpes. Med denne endringen vil man gjøre det motsatte, man vil åpne for å se etter årsaken til problemet i det barnet som blir utsatt. FMM er svært kritisk til dette, vi mener det svekker elevens grunnleggende menneskerettigheter etter barnekonvensjonen.

Side 18, siste avsnitt:

Hvor langt skal undersøkelsesplikten strekke seg?

Skolens undersøkelser kan i noen tilfeller avdekke at en elev ikke har det trygt og godt på skolen av grunner som ikke skyldes verken skolen eller medelevene. Elever som har problemer hjemme, psykiske plager eller andre utfordringer, vil også kunne oppleve at de ikke har det trygt og godt på skolen. I disse tilfellene må skolen i samarbeid med familien søke hjelp hos andre instanser som helsevesenet eller barneverntjenesten. Departementet viser dessuten til

skolens og den enkelte ansattes plikt til å varsle barneverntjenesten, jf. opplæringsloven § 15-3, eller sosialtjenesten, jf. opplæringsloven § 15-4. Det kan også bli aktuelt i bestemte og alvorlige tilfeller å varsle politiet.

FMM's kommentarer:

Vi mener perspektivet i avsnittet hvor skolens undersøkelsesplikt bør ses nærmere på i forhold til barnekonvensjonen. Vi stiller spørsmålstegn ved i hvilken grad elevens rett til medvirkning framgår. Vi stiller spørsmål ved i hvilken grad eleven blir hørt, og elevens opplevelse ligger til grunn for hvordan man ser på saken. Vi stiller spørsmål ved i hvilken grad skolen skal undersøke hvordan eleven opplever sitt læringsmiljø. FMM er svært kritisk til at man ser ut til å velge en definerende metode som ikke tar høyde for elevens medvirkning, medbestemmelse, rett til å definere sin egen opplevelse og vi mener forslaget er i strid med barnekonvensjonen. Vi mener dette er forhold som er ivaretatt i stortingsmelding 18, og vi ber om at man i stedet jobber for implementering av gjeldende bestemmelser. Meld. St. 18 (2010–2011) Melding til Stortinget Læring og fellesskap *Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov.* (Kilde: <https://www.regjeringen.no/contentassets/baeeee60df7c4637a72fec2a18273d8b/no/pdfs/stm201020110018000dddpdfs.pdf>)

4.3.7 Plikt til å varsle, side 19

FMM's kommentar:

Det foreslås at plikten til å varsle skoleledelsen/rektor ikke videreføres. Dette vil svekke elevens rettssikkerhet all den tid vi vet at mobbing ofte er det totale omfanget av krenkelser over tid, og det er viktig å vite noe om hyppighet, intensitet og varighet. Dersom krenkelser ikke varsles til rektor vil det ikke foreligge oversikt over omfanget, da det ofte er flere enkeltlærere involvert i en elevs skoleuke. FMM er kritisk til dette og godtar ikke at det gjennomføres slik det her foreslås.

4.3.8 Plikt til å sette inn tiltak, side 21

«I dagens lovtekst er ikke plikten til å sette inn tiltak uttrykkelig nevnt. Det er kun i forbindelse med at en elev eller foreldrene ber om tiltak at lovteksten legger en slik plikt på skolen. Departementet ser det som en svakhet at dagens bestemmelse kan oppfattes slik at skolen bare plikter å sette inn tiltak dersom elever eller foreldre ber om det»

FMM's kommentar:

Måten dagens virkelighet er tolket i dette avsnittet avviker svært mye fra hvordan foreldre i FMM har erfart at dette fungerer. Flere av våre medlemmer har sagt ifra om mobbing, gjort skolen kjent med utrygt og farlig læringsmiljø, og bedt om at dette skal opphøre, bedt skolen om å gjøre noe så mobbingen skal ta slutt. Videre har rektorene ikke villet gjøre tiltak etter opplæringsloven, og skolen har fått pålegg fra fylkesmannen, hvor det beskrives at det ettertrykkelig tydelig står i loven at når foreldre ber om at skolen skal gjøre noe, betyr dette at skolen skal fatte enkeltvedtak etter opplæringsloven. Vi mener det ikke er tilstrekkelig utredet hvorfor rektorer ikke følger loven. FMM mener at å endre loven bare fordi den ikke følges kan være lurt, men vi er kritisk til at man da velger å endre den bort fra sin opprinnelige form. Vi anmoder om å heller fokusere på implementering. FMM ser på dette forslaget som en aksept av rektorens unnskyldning og ansvarsfraskrivelse, og vi mener bestemt at dette er feil måte å gripe tak i problemet. Foreldre opplever å ikke bli hørt og ikke bli trodd. Det at rektorer har hatt anledning til å være særdeles selektiv på når de skal gjøre tiltak

betyr ikke at lovteksten har vært dårlig, det kan like gjerne bety at loven ikke har vært implementert, eller fulgt.

Side 21, nest siste avsnitt:

En særlig problemstilling er hvilke tiltak som skal settes inn når det er krenkelser som har skjedd utenfor skolen eller tilbake i tid som er grunnen til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Dersom en elev har blitt utsatt for krenkelser på fritiden, vil det ikke nødvendigvis være skolen som er nærmest til verken å stanse krenkelser eller forhindre nye krenkelser. Men skolen vil likevel ha et ansvar for å sette inn tiltak som gjør at eleven kan ha et trygt og godt skolemiljø. Dette ansvaret omfatter også å bidra til å stanse krenkelser utenfor skolen som påvirker skolemiljøet. I noen tilfeller vil skolen kunne hjelpe eleven ved å samtale med andre involverte elever og foreldre, gi generell informasjon og opplæring til elever og foreldre om nettbruk. Hjelpen kan også bestå i å koble på helsesøster og andre instanser som kan bidra i en aktuell situasjon.

FMM's kommentar:

Metoden som beskrives her, samtale med involverte elever, er ikke i tråd med mobbedommene i Norge. Det er tydelig stadfestet ved dom at konfliktløsende metoder som her beskrives er uhenksommessig i mobbesaker og skal ikke benyttes. Vi er svært overasket over forslaget og at forslagsstiller ikke er kjent med rettskraftige dommer i Norge. Vi anmoder på det sterkeste at lovendringer som skal gjøres er i tråd med tilgjengelig kunnskap om mobbing, og dette er helt i strid med det man vet fungerer.

Side 21 siste avsnitt, og side 22 første avsnitt:

Hvilke tiltak skolen skal sette inn må bero på en konkret og skjønnsmessig vurdering. Etter departementets vurdering vil aktivitetsplikten være oppfylt når skolen har gjort alt eleven og foreldrene med rimelighet kan forvente av skolen i form av tiltak og tilrettelegging for at eleven skal kunne ha det trygt og godt i sitt skolemiljø. Se mer om dette i kapittel 4.3.10. Departementet foreslår å lovfeste at aktivitetsplikten innebærer en plikt til å sette inn tiltak som stanser krenkelser og sikrer at eleven kan ha det trygt og godt på skolen. Forslaget innebærer at skolen har en plikt til å sette inn tiltak på eget initiativ og ikke bare dersom en elev eller foreldrene ber om det.

FMM's kommentar:

Her legges det inn en svært grunnleggende enormt stor endring. FMM mener at i dette avsnittet fratras eleven sin rett til medvirkning, medbestemmelse, rett til å definere sin egen opplevelse og virkelighet. FMM stiller spørsmål ved om dette er i tråd med barnekonvensjonen og grunnleggende menneskerettigheter. FMM stiller mange spørsmål ved dette forslaget

- Hvem skal gjøre den skjønnsmessige vurderingen?
- Hvem skal definere hva foreldrene med rimelighet kan forvente?
- Hvordan skal man oppnå reell nulltoleranse for mobbing dersom vurderingen om tiltakene har virket eller ikke er gjort av voksne på skolen og ikke av den som opplever seg utsatt for overgrepet som mobbing jo er.
- Hva innebærer det at skolen skal sette inn tiltak for at eleven skal ha det trygt og godt også når eleven ikke ber om tiltak? Når en elev ikke har det trygt og godt på grunn av forhold

utenom læringsmiljøet, forutsetninger i eleven osv har skolene i dag gjennom gjeldende lovverk opplæringslovens §2, opplæringslovens §5 og barnevernloven både anledning og plikt til å sette inn tiltak på eget initiativ.

- FMM mener forslaget er i strid med barnekonvensjonen og menneskerettigheter.

4.3.9 Når er skolens aktivitetsplikt oppfylt? Side 22

Departementet vil videreføre og lovfeste at elevens egen opplevelse av å bli krenket eller av andre grunner ikke ha det trygt og godt på skolen, skal utløse undersøkelsesdelen av aktivitetsplikten. Ansatte skal dessuten gripe inn overfor krenkelser når det er mulig.

FMM's kommentar:

FMM mener det er positivt at elevens opplevelse av å bli krenket skal utløse undersøkelsesdelen av aktivitetsplikten.

FMM legger merke til at dette også gjelder om eleven har det trygt og godt. Vi mener dette er overflødig i lovverket som omhandler læringsmiljø, mobbing og krenkelser, og vi mener det er ivaretatt av andre deler av skolelovgivning og barnevernsloven.

Side 22:

Hva som skal til for at skolen har oppfylt aktivitetsplikten i en konkret sak, må derimot baseres på en objektiv vurdering av hva som utløste aktivitetsplikten og hva skolen konkret har gjort i saken.

FMM's kommentar:

FMM stiller spørsmål ved hvorfor man i Norge skal flytte vurderingen fra en subjektiv opplevelse og over til en objektiv vurdering. FMM stiller spørsmål ved hvordan denne vurderingen skal kunne gjøres av andre enn den personen som har opplevd krenkelsen. Vi stiller spørsmål ved i hvilken grad dette nye lovverket er i tråd med og implementerer barnekonvensjonen og vi stiller spørsmål ved om grunnleggende menneskerettigheter for eleven er ivaretatt. FMM er svært kritisk til at vurderingen om skolen har oppfylt aktivitetsplikten skal baseres på en objektiv vurdering og mener det er i strid med barnekonvensjonen og menneskerettigheter. Dette anser vi som en svært grunnleggende omlegging av elevenes rettigheter, og vi stiller oss svært kritisk til dette.

Side 22:

Elevens egen opplevelse vil imidlertid ikke være avgjørende for skolens vurdering av om eleven faktisk er utsatt for en krenkelse eller ikke kan ha det trygt og godt på skolen, og om det derfor skal settes inn tiltak

FMM's kommentar:

Hvem andre enn eleven som blir krenket kan vurdere om eleven har blitt utsatt for en krenkelse??

Vi i FMM kan ikke se dette perspektivet løftet av Djupedalsutvalget, Vi anser dette forslaget som svært alvorlig, og vi mener det vil innebære så enormt store endringer av elevers rettigheter at vi er

bekymret for elevers rettsikkerhet. Vi stiller spørsmål ved om forslaget er i tråd med barnekonvensjonen og grunnleggende menneskerettigheter.

Videre ser vi at det brukes et eksempel fra barneombudets høringsuttalelse til Djupedalsutvalget, men vi mener at dette er tatt ut av sin sammenheng.

FMM er svært kritisk til det som fremmes i kap 4.3.9.

Side 23:

Dersom skolen, etter å ha gjort nødvendige og tilstrekkelige undersøkelser, konkluderer med at eleven ikke er utsatt for en krenkelse eller at eleven kan ha det trygt og godt på skolen, er skolens aktivitetsplikt for dette tilfellet oppfylt.

FMM's kommentar:

FMM stiller seg svært kritisk til at ansatte på skolen skal vurdere hva som er nødvendige og tilstrekkelige undersøkelser. FMM stiller seg svært kritisk til at de skal kunne konkludere med at en elev ikke er utsatt for en krenkelse. FMM stiller spørsmål ved hvordan lærere og andre ansatte skal kunne ta denne vurderingen, og på bakgrunn av hvilke forhold denne vurderingen tas. FMM stiller spørsmål ved om dette er i tråd med barnekonvensjonen og menneskerettigheter.

4.3.10 Skolen bør kunne dokumentere at de oppfyller aktivitetsplikten. Side 23

Departementet foreslår å fjerne dagens plikt til å fatte enkeltvedtak etter § 9a-3 tredje ledd. Flere skolemiljøtiltak krever heller ikke fastsettelse gjennom enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Forvaltningslovens regler om enkeltvedtak vil derfor bare gjelde for et fåtall saker om enkeltelevers psykososiale skolemiljø.

FMM's kommentar:

FMM er kritisk til at det er uklart og åpent hvilke saker som skal behandles etter forvaltningslovens regler om enkeltvedtak. Etter all dokumentasjon tilgjengelig Djupedalsutvalgets utredning er det overaskende at departementet har så stor tillit til skoleledelsen og rektors evne og vilje til å følge loven og ta de rette vurderinger. Det er kartlagt og avdekket at skoler per i dag ikke velger å fatte enkeltvedtak når det bes om tiltak. Vi finner det svært utrygt at det nå skal bli enda mer utydelige retningslinjer for å fatte enkeltvedtak.

FMM reagerer dessuten på at det i overskriften står «bør» kunne dokumentere at de oppfyller aktivitetsplikten.

Side 24:

På bakgrunn av det generelle kravet til forsvarlig saksbehandling samt at skolene antas å ha en egeninteresse i å dokumentere oppfyllelse av aktivitetsplikten, anser departementet at det ikke er behov for en særskilt dokumentasjonsplikt knyttet til oppfyllelse av aktivitetsplikten. Departementet vil likevel understreke at det forventes at skolene nedtegner og oppbevarer opplysninger i et omfang og på en måte som er egnet til å kunne etterprøve om aktivitetsplikten er oppfylt.

FMM's kommentar:

All den tid det er svært godt dokumentert at skoler ikke har valgt å følge loven, følge rundskriv, fatte enkeltvedtak, dokumentere, og følge den aktivitetsplikten de lenge har hatt i mobbesaker, så reagerer FMM svært negativt på den tillit skoleledelsen her vises av departementet. FMM stiller spørsmål ved om det er forsvarlig overfor de elever som blir utsatt for mobbing og krenkelser, at skolene skal ha anledning til å velge å dokumentere eller ikke. Når det i tillegg ikke lenger skal rapporteres om krenkelser til skoleledelsen, vil det gå meget hardt ut over elevens rettsikkerhet. FMM kan ikke se at forslaget er i tråd med Djupedalsutvalgets utredning og tilgjengelig informasjon om hva som er hensiktsmessig i mobbesaker.

Det er viktig at alt som skjer i mobbesaker dokumenteres og legges i elevmappen. Det er delt bevisbyrde i dag så det er viktig for begge parter at dette dokumenteres skikkelig. Denne dokumentasjonen er helt avgjørende når skoler anmeldes for brudd på opplæringsloven og når man går til erstatningssøksmål. Kan det dokumenteres at barnet er utsatt for mobbing og at skolen visste om det, går bevisbyrden over til kommunene. Foreligger det da ikke dokumentasjon om at skolen har iverksatt adekvate tiltak og hvilke er kommunen hardt ute å kjøre i rettslige prosesser.

4.3.11 Aktivitetsplikt der ansatte krenker elever, side 24

Videre tilsier sakens alvor at rektorer og skoleeiere som mottar varsel om slike forhold, straks skal undersøke forholdene og om nødvendig sette inn tiltak. Hvis det etter nærmere undersøkelser viser seg at en ansatt faktisk har krenket en elev, må skolen også vurdere ulike tiltak rettet mot den aktuelle ansatte.

FMM's kommentar:

Det forstås slik at grunnlag for vurdering er tilsvarende som for øvrig i forslaget, nemlig at vurderingen baseres på en objektiv vurdering. Vurderingen om det «faktisk» har forekommet en krenkelse utført av en lærer mot en elev skal altså gjøres av en kollega eller leder, en annen voksen på skolen. Elevens opplevelse vil ikke bli tillagt vekt i en slik grad at det vil ha betydning for vurderingen. Dette er svært alvorlig for de elevene det gjelder, og FMM ser det slik at elevene her er totalt maktesløse. Disse foreslåtte tiltakene er ikke tilstrekkelig for å sikre rettsvern for elever som blir utsatt for krenkelser og mobbing av lærere. I mange tilfeller bidrar lærere til å konstituere mobbing. Dette er ikke utredet godt nok, og det foreligger ikke nok forskning på området til å sette inn adekvate tiltak. FMM anmoder på det sterkeste at det her gjøres på en helt annen måte, en måte som vil gjøre det mulig for en elev å få hjelp dersom en lærer krenker eller mobber, eller på en annen måte bidrar til eller er årsaken til et læringsmiljø som ikke fremmer helse, trivsel og læring.

4.3.12 Departementets forslag, side 25 Aktivitetsplikt

Departementet foreslår en ny bestemmelse om aktivitetsplikt med utgangspunkt i dagens § 9a-3 andre og tredje ledd. Forslaget innebærer at skolen ikke lenger skal ha plikt til å fatte enkeltvedtak dersom en elev eller foreldrene ber om tiltak. I stedet styrkes skolens plikt til å følge med på hvordan eleven har det og til å sette inn tiltak både for å stanse krenkelser og for å sikre at eleven kan ha det trygt og godt på skolen. I forslaget til ny aktivitetsplikt foreslås det i tillegg å lovfeste

prinsippet om at elevens opplevelse av ikke å ha det trygt og godt på skolen, alltid skal utløse undersøkelsesdelen av aktivitetsplikten. Forslaget om ny aktivitetsplikt innebærer at rektor får plikt til å varsle skoleeier i alvorlige saker. Det foreslås også en viss begrensning i de ansattes plikt til å varsle skolens ledelse slik at ikke et hvert forhold må varsles. Skoleledelsen skal varsles når det er nødvendig. Videre foreslår departementet at det i ny lovbestemmelse om aktivitetsplikten fastsettes at skolens aktivitetsplikt varer helt til eleven kan ha det trygt og godt på skolen, ikke bare til krenkelsen er stanset. At en elev kan ha det trygt og godt innebærer at alle forhold rundt elevens skolehverdag objektivt sett ligger til rette for at eleven kan ha det trygt og godt. Det ligger en klar forutsetning i forslaget til ny aktivitetsplikt at den utløses straks mistanke om eller kjennskap til en krenkelse oppstår, alternativt at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. 26 Det foreslås en skjerpet aktivitetsplikt ved mistanke om eller kjennskap til at en ansatt krenker en elev. Skjerpelsen ligger i at rektor og skoleeier alltid skal varsles i slike tilfeller og at undersøkelser og tiltak straks skal iverksettes.

FMM's kommentar:

Til dette har FMM en rekke spørsmål:

- Aktivitetsplikt har man etter loven allerede i Norge. Alt det som skisseres opp her er ikke noe nytt, men hva skal komme av skriftlig dokumentasjon i stedet for enkeltvedtaket? Enkeltvedtaket er også en garanti for at barns rettssikkerhet ivaretas. FMM stiller spørsmål ved hvordan barns rettssikkerhet nå skal ivaretas når enkeltvedtaket forsvinner.
- Hva konkret mener regjeringen man skal gjøre i forhold til den som mobber og deres foreldre? Mobbing er et stort problem og finnes på alle skoler i varierende grad. Mobbing er en handling og det er handlingen som er problemet. I følge mobbedommene skal tiltak rettes mot den eller de som forvolder skaden, altså de som mobber. Den som mobbes har etter loven krav på å få gå i fred. Det er sjelden slik skoleledere i kommunene gjør det i dag, de iverksetter en rekke tiltak mot den som mobbes og er fornøyd med det. Det er også slik de skriver enkeltvedtak. De undersøker ikke, de avdekker ikke og de stanser ikke slik loven krever at de skal. Det er dette som er hovedproblemet i den norske skolen i dag, og dette er avdekket av Djupedalsutvalget. Man vet ikke hvordan man gjør det og da kan man heller ikke skrive gode enkeltvedtak. Dette blir ikke bedre ved å fjerne retten til enkeltvedtak. Retten til enkeltvedtak bidrar til barns rettssikkerhet og er dermed et viktig og for noen et avgjørende dokument når foreldre skal anmelde for brudd på opplæringsloven. Det er på grunn av enkeltvedtakene at fem kommuner i dag har fått mobbebot, uten dette hadde ikke barn og foreldre vunnet frem. FMM er svært kritisk til forslag i kap 4.3.12, og svært bekymret for barns rettssikkerhet.
- Hva konkret mener departementet aktivitetsplikten skal omfatte? Har ikke den etter loven vært der siden loven trådte i kraft? Hva er nytt her? Loven sier allerede klart at handling skal skje raskt. Dette fremgår i opplæringsloven, læringsplakaten, rundskriv 2-2010. Hovedproblemet slik vi ser det er at kommunene ikke vet hva de skal gjøre, og hvordan de skal gjøre det. Hadde de visst det hadde de kunne fatte et lovlig enkeltvedtak på svært kort tid, for det er bare en dokumentasjon på hva de har tenkt å gjøre for å stoppe mobbingen. Dette er også viktig for skolene da vi nå har delt bevisbyrde.

5. En håndhevingsordning for oppfølging av aktivitetsplikten

5.4 Departementets forslag, side 52

Departementet foreslår endringer i dagens klageordning, dels som en konsekvens av at det også foreslås å oppheve skolens vedtaksplikt etter dagens § 9a-3 tredje ledd, og dels for å bøte på svakheter i dagens ordning. Departementet foreslår en håndhevingsordning som er enklere, raskere og tryggere enn dagens system. Elever og foreldrene skal kunne melde sin sak til håndhevingsmyndigheten, og ha rett til å få prøvd om skolen har oppfylt sin aktivitetsplikt (omtalt i kapittel 4). Hovedlinjene i håndhevingsordningen departementet foreslår er:

- Elevene og foreldrene skal først ta saken opp med skolen og be om hjelp der.
- Dersom elevene og foreldrene mener skolen ikke har oppfylt sin aktivitetsplikt, kan de melde saken til fylkesmannen.
- Fylkesmannen utreder om skolen har oppfylt sin aktivitetsplikt.
 - Fylkesmannens saksbehandling skal følge forvaltningsrettens regler for forsvarlig saksbehandling og forvaltningslovens regler om enkeltvedtak.
 - Involverte elever skal bli hørt.
 - Skoleeier og skolen skal legge fram de opplysningene fylkesmannen trenger for å ta stilling til saken.
- Fylkesmannen tar stilling til om skolen har oppfylt sin aktivitetsplikt.
 - Dersom fylkesmannen kommer til at skolen ikke har oppfylt sin aktivitetsplikt, skal dette følges opp av et pålegg om retting eller tiltak, og det skal settes en frist for å oppfylle pålegget.
 - Fylkesmannen kan knytte tvangsmulkt til påleggene (se kapittel 6).
- Utdanningsdirektoratet er klageinstans for fylkesmannens avgjørelser.

Departementet foreslår at håndhevingsordningen for brudd på aktivitetsplikten lovfestes i § 9 A-5. Departementets forslag om en endret aktivitetsplikt og en egen håndhevingsordning for denne skiller seg fra den vanlige ordningen der skolen fatter enkeltvedtak i førsteinstans som kan påklages til fylkesmannen som klageinstans. For å undersøke om de foreslåtte endringene har den effekten departementet ønsker vil departementet sørge for at regelendringene blir evaluert

FMM's kommentarer:

FMM mener dette er et svært viktig punkt. Slik det er i dag kan familier klage i årevis og få medhold fra skolen hver gang de klager, mens mobbingen fortsetter, eskalerer og skaper store senskader. Dette er godt dokumentert av Djupedalsutvalget. Det er helt avgjørende at man kan klage direkte til klageinstansen.

FMM er kritisk til hvordan dette håndhevingssystemet skal kunne fungere på en slik måte at eleven får et læringsmiljø som i realiteten fremmer helse, trivsel og læring, all den tid vurderingene underveis ikke gjøres ut fra elevens subjektive opplevelse, men basert på vurdering gjort av de voksne i skolen. Dette er ikke i tråd med barnekonvensjonen, og måten det er lagt opp i sin helhet vil gjøre at heller ikke håndhevingsordningen vil kunne ivareta elvenes rettsikkerhet i tilstrekkelig grad. Når klagebehandlingen skal baseres på en objektiv vurdering i saker der elever i utgangspunktet opplever seg totalt maktesløse, mener vi i FMM at klagebehandlingen ikke vil kunne bedre læringsmiljøet.

FMM er **helt uenig** i at det er Fylkesmannen som skal være klageinstans for det fungerer ikke og gir ikke barn i skolen rettssikkerhet.

I stedet for å ruste opp 19 kontorer til å settes i stand til dette arbeidet, noe for øvrig Øystein Djupedal selv var ute i media og sa da dette forslaget ble kjent, må vi ha et kontor og en uavhengig instans som tar seg av klagesaker angående mobbing og det kontoret/ instansen må være uavhengig.

Det vil ta for lang tid å sette fylkesmannen i stand til å gjøre en god nok jobb her. Vi må få på plass et fagmiljø med spesialkompetanse og da må vi ha et kontor, ikke 19. Det trenger ikke være i barneombudets regi. Det bør startes opp et helt nytt kontor som setter en standard og peker ut en ny og helt nødvendig kurs i antimobbearbeidet og her kan man med fordel se til Sverige.

Uavhengig klageinstans er helt nødvendig da kjennskap og vennskap altfor ofte står i veien for at barn får hjelp, da de voksne er mer opptatt av å dekke hverandre. Dette har både Djupedalsrapporten og Barneombudet avdekket. Vi fikk ikke nok driv i arbeidet med seksuelle overgrep mot barn før vi fikk på plass en spesialenhet med solid fagkompetanse, det samme vil gjelde for mobbing, krenkelser og vold i skolen også. Vi må ha på plass en uavhengig klageinstans for at barns rettssikkerhet skal bli bedre i skolen, dette avdekket Djupedals-utvalget og Barneombudet også. Vi kommer ikke til å komme noen vei med antimobbearbeidet før dette er på plass, da vil vi også få et fagmiljø med den spesialkompetansen dette arbeidet krever. Denne instansen kan ta imot alle klager i skolesaker fra barn og foreldre slik vi ser det.

6 Reaksjoner overfor skoleeiere, side 53

6.4 Departementets forslag, side 59

Departementet anser at det er behov for et formelt virkemiddel som kan skape press på skoleeiere for å sikre at pålegg om at enkeltelever kan ha et trygt og godt skolemiljø oppfylles. Departementet foreslår å lovfeste hjemmel for tvangsmulkt i saker der fylkesmannen eller Utdanningsdirektoratet fatter vedtak om pålegg om retting eller tiltak som en del av håndhevingen av skolens aktivitetsplikt i enkeltsaker. Departementet foreslår at en hjemmel for tvangsmulkt tas inn i opplæringsloven § 9 A-11. Departementet viser til at Stortinget denne våren vil behandle Prop. 62 L (2015–2016) Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.). I denne er det foreslått å ta inn en ny § 51 i forvaltningsloven med fellesregler for tvangsmulkt. Avhengig av utfallet av stortingsbehandlingen av dette forslaget, vil departementet justere ordlyden i forslaget til § 9 A-11, for å unngå unødig duplisering av reglene.

FMM's kommentar:

Dette må på plass, men dette er ikke nok. Klageinstansen må ha mandat til å anmelde skoler og kommuner som bryter opplæringsloven. De må også kunne stenge skoler som er farlige for barn. Med andre ord de skal opptre som barnas arbeidsmiljøtilsyn. Derfor må opplæringsloven oppgraderes så den blir minst like god om ikke bedre enn arbeidsmiljøloven. Dette gjelder barn som er helt prisgitt de voksne de har rundt seg og da det er opplæringsplikt i Norge har de ingen valg, de må oppholde seg på skolen.

Vi vet at skolen er et farlig sted for mange barn, vi vet at barn blir syke på grunn av det de utsettes for på skolen, og vi vet at barn velger å ta sitt eget liv som følge av det de utsettes for på skolen. FMM forventer på bakgrunn av dette at man nå gjør det som må til for å iverksette reell nulltoleranse og de nødvendige sanksjoner.

7.3 Systematisk arbeid, side 61

7.3.3 Departementets forslag, side 61

Departementet foreslår språklige endringer i bestemmelsen om skolenes systematiske arbeid. Innholdet i dagens bestemmelse videreføres, men lovteksten forenkles. Departementet foreslår at det står eksplisitt i lovteksten at ansvaret for arbeidet ligger hos rektor.

FMM's kommentar:

Dette kravet ligger der allerede etter loven, men dette følges ikke opp av kommunene. De fleste har planer, men mange bruker dem aldri, de ligger der som et alibi på at jobben er gjort. Dette skal være kjent, og dokumentert. Kommunene må ha hjelp til å implementere rutiner i forhold til mobbing. Opplæringsloven må oppgraderes så den blir like god om ikke bedre enn arbeidsmiljøloven. Det bør innføres HMS system tilsvarende som i arbeidslivet, hvor det må dokumenteres mål, og nulltoleranse kan måles, og handlingsplaner hvor det framgår hva som skal skje når mobbing oppstår. Det må fremgå tydelig hvor og hvordan tiltak og planer skal evalueres, og der må elevmedvirkning og foreldremedvirkning synliggjøres og sikres. Det må innføres påbudte HMS øvelser om hvordan skolene skal undersøke, avdekke og stanse mobbing og dette må øves på i praksis. Der man har vedtatt nulltoleranse mot mobbing må dette dokumenteres gjennom ROS-analyser og påfølgende handlingsplaner, og man må vise at man er villig til å sette inn de tiltak for å målet om nulltoleranse. Slik at når alarmen går vet alle hva de skal gjøre. Det at vi ikke klarer å få ned mobbetallene handler for det meste om feige voksne som ikke evner eller tør å handle. FMM anmoder om at man går enda lenger enn det som foreslås i lovforslaget og at det må bygges opp systematisk dokumentasjon som kan sammenlignes med slik det i dag fremstår i internkontrollforskriftene.

Det er viktig at ansatte har regelmessige øvelser i hvordan de skal agere når mobbing meldes. De ansatte i skolen må vite hvordan de skal undersøke, avdekke og stanse mobbing. Da vil de også lett kunne fatte et enkeltvedtak som i realiteten er en aktivitetsplan. De ansatte må være godt kjent med hvilket ansvar de har i mobbesaker og vite hvilke konsekvenser dette kan få for dem og barnet hvis de ikke griper inn og stanser mobbing. De må være godt kjent med lovverk, rundskriv, barnekonvensjonen og forskningen på feltet som er massiv. De må lære at alt de foretar seg i mobbesaker skal være basert på forskning og ikke på egen eksperimentering. De skal kjenne til hvilke rettigheter barn har i skolen og opptre deretter.

FMM etterlyser dessuten skoleeiers overordnede ansvar på dette punktet, det viser seg helt klart at det ikke ivaretas av skolene alene, og FMM mener skoleeier må ansvarliggjøres tydeligere. Behovene for dette er godt dokumentert av Djupedalsutvalget.

7.4 Informasjonsplikt og rett til å uttale seg, side 62

7.4.3 Departementets forslag, side 63

Departementet foreslår at det lovfestes en plikt til å informere elever og foreldre om rettighetene i nytt kapittel 9 A og muligheten til å melde en sak om brudd på skolens aktivtetsplikt til fylkesmannen.
Departementet foreslår videre at det er foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU), ikke foreldrerådet, som skal holdes informert om alt som er viktig for skolemiljøet.

FMM's kommentar:

FMM påpeker at det er behov for en rekke avklaringer på FAU's rolle i mobbesaker. Det later til at mange FAU tar skolens ståsted mer alvorlig enn den mobbeutsatte. Vi kan forstå at det kan ses på som vanskelig da nære relasjoner virker inn, og man ikke ønsker å ta parti og nettopp derfor mener vi det er behov for at FAU får klarere rolle som foreldrenes representant. Vi mener også at skoleledelsen må få innstruks i forhold til å respektere at FAU er foreldrenes representant.

7.6 Straffansvar, 7.6.3 departementets forslag, side 69**7.7 Erstatningsansvar og bevisbyrde, departementets forslag, side 69****FMM's kommentar:**

Loven og mobbedommene har plassert ansvar for mobbing hos skole og kommuneledelse uten at det har fått noen uheldige konsekvenser for de ansvarlige. Det er kun barna som blir mobbet og deres familier som helt og holdent betaler prisen for mobbingen vi har latt skje og lar skje i skolen i dag. Dette må det endres på, det er helt nødvendig om vi skal få ned mobbetallene. Folk må ansvarliggjøres for sine unnlattelsesynder. Når rektorer og andre står i veien for at mobbesaker blir løst må vi kunne avsette og omplassere dem i langt større grad enn det som gjøres i dag. Mobbing er et kommunalt ansvar og alle har mottatt rundskrivet fra 2010 om barns rett til et godt psykososialt miljø og hva dette innebærer for skoleledere, kommune og ansatte i skolen. Det som overrasker oss i FMM er hvor lite kjennskap mange kommuner har til dette rundskrivet som beskriver hvordan opplæringsloven skal tolkes i detalj. Det er overraskende hvor lite prioritet dette arbeidet har i mange kommuner og da forstår vi også hvorfor vi ikke får tallene ned. Det er veldig ulikt fra kommune til kommune hvor viktig man anser dette arbeidet for å være og det kan ikke vi akseptere. Dette er godt dokumentert av Djupedalsutvalget.

Vi har hørt at det nå kommer nye bestemmelser i grunnloven hvor man kan se for seg flere søksmål mot flere offentlige etater som har forholdt seg passive i mobbesaker mellom private parter og det offentlige, hvor de da gjør noe grunnlovsstridig ved å la være å gripe inn, dersom de vet hva som pågår. Hva har departementet å si til dette? Stemmer dette? Er dette i tråd med barnekonvensjonen og menneskerettighetene.

9. Merknader til lovforslaget**Side 73:**

I andre punktum presiseres det at skolene skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering, trakassering eller annen krenkelse. Dette er en presisering og videreføring av gjeldende rett. Krenkelsesbegrepet i opplæringsloven er vidt og det omfatter også ord og handlinger som ikke er verken regelmessige eller ondsinnede. Det avgjørende er om hendelsene kan oppleves plagsomme eller krenkende for den eleven som blir utsatt for det. Det kan dessuten omfatte både mer aktive handlinger og verbale uttrykk rettet direkte mot eleven, men også unnlattelser eller mer passiv opptreden som utestenging, isolering og baksnakking.

FMM's kommentar:

FMM er svært positiv til at det skal være nulltoleranse mot mobbing (..) og andre krenkelser.

FMM stiller spørsmål ved hvorfor «rasisme» er fjernet. Tidligere var det stadfestet at elever skulle ha et vern mot rasisme, men vi ser at det er borte nå. Dette reagerer vi på, og vi vil at elever skal ha rett til et læringsmiljø uten rasisme.

Side 74:

Andre ledd fastslår skolens aktivitetsplikt dersom ansatte får mistanke om eller kjennskap til noe som de vurderer som en krenkelse gjennom ord eller handling. Det er hva den ansatte vurderer som en krenkelse – etter en objektiv vurdering – som her gir grunnlag for videre handling. Det slås imidlertid fast i tredje ledd at dersom en elev selv sier ifra om at han eller hun utsettes for krenkelser eller ikke har det trygt og godt på skolen, skal saken alltid undersøkes. Undersøkelsene skal iverksettes umiddelbart. Hvor grundig en mistanke skal undersøkes vil bero på et skjønn, avhengig av formålet og hva slags situasjon man står overfor.

FMM's kommentar:

FMM er kritisk til aktivitetsplikten kun fastslås når den ansatte vurderer noe som en krenkelse. Dette tar fra eleven retten og muligheten til å definere sin egen opplevelse, sin egen virkelighet, sine egne grenser.

- At det er den ansattes vurdering, en objektiv vurdering, som gir grunnlag for videre handling, gjør at man aldri vil oppnå en reell nulltoleranse.
- En slik definerende voksenrolle fratår eleven retten til medvirkning, medvirkning til å endre en skolehverdag som oppleves negativ, utrygg, farlig osv.
- At det er den ansattes vurdering som ligger til grunn, en objektiv vurdering, betyr også at elevens opplevelse ikke anerkjennes. Det i seg selv kan oppleves krenkende.
- Med en slik formulering vil ikke elevens virkelighet være gyldig.

Hvor grundig en mistanke skal undersøkes vil dessuten bero på et skjønn, avhengig av formålet og hva slags situasjon man står overfor. Elever som opplever mobbing, vold, diskriminering, trakassering eller annen krenkelse er altså helt fullstendig prisgitt den voksnes vurdering av hva som er denne eleven burde tåle.

FMM er svært kritisk til om det vil være mulig å oppnå nulltoleranse med når det er den voksnes vurdering av hva man må tåle som skal ligge til grunn.